

Transect-rapport 6166

Best, Aarleseweg 24

Gemeente Best (NB)

Archeologisch bureauonderzoek (BO) en inventariserend
Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

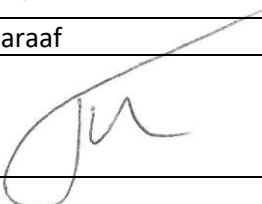
transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Auteur	T.M. van den Bos
Versie	Versie 2.1
Projectcode	25070081
Datum	07-10-2025
Opdrachtgever	Van Doormaal Advies
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bureauonderzoek	T. Nales (senior KNA Prospector) T.M. van den Bos
Veldonderzoek	T. Nales (senior KNA Prospector) D. Havenga
Inhoudelijke controle	T. Nales (Senior KNA Prospector)
Onderzoeksmelding	5845109001
Bevoegde overheid	Gemeente Best
Adviseur bevoegde overheid	Gemeente Best
Status	Nog te beoordelen
Beheer documentatie	Transect, Nieuwegein
Voorblad	Foto van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-09-2025)

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales (Senior KNA Prospector)	18-12-2025	

ISSN: 2211-7067

© Transect, Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Van Doormaal Advies heeft Transect b.v. in oktober 2025 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Aarleseweg 24 in Best (gemeente Best). Het plangebied is ongeveer 4500 m², waarbinnen de planvorming bestaat uit het slopen van de twee huidige gebouwen (circa 555 m²) voor nieuwbouw. Het archeologisch vooronderzoek wordt gedaan binnen het RO-kader TAM IMRO, en bestaat hier uit een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend veldonderzoek (IVO). De vraagstelling van deze onderzoeken richt zich op het vaststellen en toetsen van de archeologische verwachting en de bepaling in hoeverre de voorgenomen ingrepen in het kader van de planvorming effect hebben op eventuele archeologische resten in het gebied.

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een dekzandwieling. De regio kent al bewoning sinds de prehistorie, met sporen direct ten oosten van het plangebied. Hier zijn onder andere urnenvelden, vuursteenconcentraties en nederzettingsresten uit het Neolithicum tot en met de IJzertijd aangetroffen. Ook zijn er archeologische vondsten uit de Romeinse periode, waaronder een Romeinse villa. In de Vroege Middeleeuwen ontstond op een dekzandrug tussen de Aarlese Akkers een agrarische gemeenschap, waarvan in de 9e eeuw bewoningssporen zijn gedocumenteerd. Deze nederzetting groeide en verschoof tussen de 12e en 15e eeuw geleidelijk naar het westen. In de 15e eeuw ontstond de huidige situatie, waarbij de erven zich langs de Aarleseweg vestigden en op de brink aan de Kapelweg een kapel werd gebouwd. Vanuit deze locatie kon Aarle gedurende de Nieuwe Tijd verder ontwikkelen. Dit alles leidt tot een hoge archeologische verwachting in het plangebied, met name voor resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. De relatief hogere ligging van het gebied bood in de prehistorie tot en met de Romeinse tijd goede bewoningsmogelijkheden ten opzichte van de natte beekdalen. Voor de Vroege Middeleeuwen geldt dat de nederzetting Aarle ten oosten van het plangebied ontstond, waarna de boerderijen zich geleidelijk westwaarts verplaatsten tot zij rond 1500 langs de Aarleseweg gevestigd waren, ter hoogte van het plangebied. Dit betekent dat sporen van deze migratie zich mogelijk in de bodem van het plangebied bevinden, en de verwachting daarop is hoog. In het begin van de 19e eeuw staat ter hoogte van het plangebied bebouwing, hetgeen mogelijk indicatief is geweest voor de perioden daarvoor. Rond 1900 is de bebouwing verdwenen. Wel is deze verwachting afhankelijk van de mate waarin de bodemopbouw intact is gebleven, aangezien in de jaren '70 van de vorige eeuw op deze locatie een bedrijfsterrein is aangelegd.

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt de hoge archeologische verwachting uit het bureauonderzoek bevestigd. De top van het dekzand, die als archeologisch relevant niveau wordt beschouwd, is op basis van de aanwezigheid van roestvlekken en een mogelijke verweringshorizont, archeologisch gezien intact. Dit houdt in dat, ondanks het ontbreken van een duidelijke vondstlaag, er in de top van het dekzand nog grondsporen van vroegere bewoning en landgebruik aanwezig kunnen zijn. Uit het bureauonderzoek bleek al dat de kans op dergelijke sporen uit de Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd groot is, aangezien historisch gezien de Aarleseweg sinds de 15^e eeuw een bewoningslint vormde, waarbij boerderijen vanuit het oosten naar het plangebied zijn gemigreerd. Oudere sporen zijn ook niet uit te sluiten. Voor de locaties met bestaande bebouwing geldt dat waarschijnlijk eventuele archeologische resten daar door verstoring verdwenen zijn. Dit kon tijdens het veldonderzoek niet worden bevestigd vanwege de aanwezige verharding. Deze aanname is gebaseerd op de ondiepe ligging van het archeologisch niveau (25-40 cm -Mv) en de vermoedelijke funderingsdiepte van de panden (circa 40 cm -Mv). Ondiepe sporen zullen onder de bebouwing waarschijnlijk verdwenen zijn, maar diepere grondsporen, zoals waterputten en beerkuilen, kunnen

mogelijk nog aanwezig zijn. Een verwachting voor militair erfgoed is laag, maar eventuele resten kunnen hiervan nooit uitgesloten worden.

Advies

Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent, onder meer vanwege de ligging binnen een historisch bewoningslint en de aanwezigheid van verschillende archeologische vindplaatsen ten oosten van het gebied. De boringen tonen aan dat de bodemopbouw deels is verstoord, maar dat er zeker nog grondsporen aanwezig kunnen zijn die waardevolle inzichten kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van Aarle. Er zal dus in het kader van de planontwikkeling rekening moeten worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische waarden in het gebied. Ten behoeve van het herzien van de functie van het terrein (van bedrijfsterrein naar wonen), zal de hoge archeologische verwachting in het omgevingsplan moeten worden uitgewerkt. De huidige planregels uit het vigerend beleid van de gemeente kunnen hieraan worden toegevoegd (250 m² en 40 cm -Mv).

De exacte werkzaamheden binnen het plangebied moeten nog worden bepaald. Voor de verbouwing van de woning zijn in ieder geval geen bodemingrepen voorzien; de omvang van de toekomstige loods moet nog worden bepaald. Afhankelijk van de uiteindelijke omvang van de bodemingrepen en de regels in het omgevingsplan, moet worden besloten of archeologisch vervolgonderzoek nodig is. Mochten ingrepen binnen 250 m² en 40 cm -Mv blijven, kan waarschijnlijk archeologisch onderzoek achterwege blijven. Mochten de werkzaamheden deze planregels overschrijden, adviseren wij om in het plangebied een archeologisch onderzoek uit te voeren om te bepalen of er nog archeologische resten aanwezig zijn op de plaatsen waar de ingrepen gepland zijn. Gezien de verwachting op grondsporen kan dit het beste middels een proefsleuvenonderzoek plaatsvinden. Voor een dergelijk onderzoek is vooraf een Programma van Eisen (PvE) – een opgravingsbestek – noodzakelijk, dat door de gemeente dient te worden beoordeeld en goedgekeurd vóór aanvang van de werkzaamheden.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van de uitkomsten van het rapport en dit advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Best) een definitief besluit nemen over de omgang met eventuele archeologische waarden binnen het plangebied.

Inhoud

1.	Aanleiding	1
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek	1
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	2
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	4
5.	Beleidskader	5
6.	Landschap, geomorfologie en bodem	6
7.	Beschrijving bekende archeologische kenmerken	8
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	13
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting	19
10.	Resultaten veldonderzoek	22
11.	Beantwoording onderzoeksvragen	24
12.	Conclusie en Advies	25
13.	Geraadpleegde bronnen	27
	Bijlage 1: Archeologische periode-indeling voor Nederland	29
	Bijlage 2: Plantekening	30
	Bijlage 3: Archeologische beleidskaart van de gemeente Best	31
	Bijlage 4: Geomorfologie	33
	Bijlage 5: Hoogtekaart	34
	Bijlage 6: Bodemkaart	35
	Bijlage 7: Archeologische informatie	37
	Bijlage 8: Boorpuntenkaart	38
	Bijlage 9: Foto's van boringen	39
	Bijlage 10: Boorbeschrijvingen	45

1. Aanleiding

In opdracht van Van Doormaal Advies heeft Transect b.v.¹ in oktober 2025 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in een plangebied aan de Aarleseweg 24 in Best (gemeente Best). De aanleiding voor het onderzoek vormt de aanvraag van een omgevingsvergunning ten behoeve van de sloop van de bestaande bebouwing en de nieuwbouw van een bijgebouw.

Voor het plangebied geldt op basis van het Parapluplan Archeologie 2017 de dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3. Deze bestemming houdt in dat bij bodemingrepen groter dan 250 m² en dieper dan 30 cm onder maaiveld een archeologisch onderzoek verplicht is. Omdat de geplande ontwikkeling een oppervlakte van ongeveer 250 m² omvat, met bodemingrepen mogelijk die dieper reiken dan 50 cm onder maaiveld, is archeologisch vooronderzoek noodzakelijk.

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.2, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij de RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting, dat wil zeggen het aan de hand van beschikbare en nieuwe informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik, bepalen van de kans dat binnen het plangebied archeologische resten kunnen voorkomen. Hiervoor is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische MonumentenKaart (AMK) is opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit historische kaarten. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbare geologische en geomorfologische kaarten geraadpleegd. Ook is contact opgenomen met de Heemkundekring Dye van Best, eventuele verkregen informatie zal verwerkt worden in deze rapportage.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie antwoord te geven op de volgende vragen:

- Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?
- Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?
- In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?
- Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

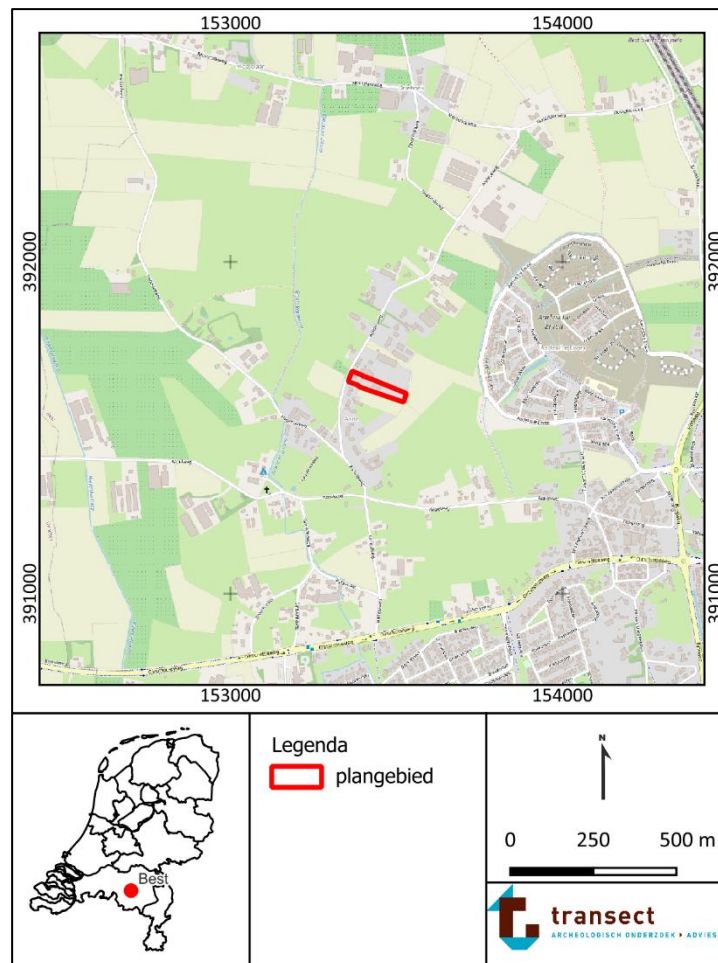
Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in het plangebied worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt de bevoegde overheid een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden. Het bureauonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4002 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.2 (KNA 4.2). Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd conform protocol 4003 van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 4.2 (KNA 4.2).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Gemeente	Best
Plaats	Best
Toponiem	Aarleseweg 24
Kaartblad	51B
Centrumcoördinaat	153.423 / 391633

Bij het archeologisch bureauonderzoek is onderscheid gemaakt in het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarin de geplande bodemingrepen zullen plaatsvinden. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied en wordt bij het onderzoek betrokken om tot een beter inzicht te komen in de archeologische, (cultuur)historische en bodemkundige situatie in het plangebied. Het onderzoeksgebied beslaat in dit geval een straal van circa 500 meter rond het plangebied.

Het plangebied bevindt zich aan de Aarleseweg 24 in Best, binnen de gemeente Best. In figuur 1 is de exacte locatie van het plangebied weergegeven. Kadastraal omvat het plangebied de percelen BES00 K 2460, 2461 en 2462. De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ongeveer 4.500 m².

Figuur 1: Ligging van het plangebied (met rode lijnen aangegeven, bron: www.pdok.nl).

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Kader	Aanvraag omgevingsvergunning TAM-IMRO
Oppervlakte plangebied	4500 m ²
Planvorming	Sloop bestaande bedrijfsloods Nieuwbouw bijgebouw, verwijderen verharding
Omvang verstoringen	200 m ² bedrijfsloods 3600 m ² verharding
Bodemverstorende werkzaamheden	Graafwerkzaamheden, sloopwerkzaamheden
Diepte verstoring	40 cm -Mv

Het plan bestaat om binnen het plangebied de huidige bedrijfswoning om te zetten naar een particuliere woning, waarbij de bedrijfsloods midden op het terrein gesloopt wordt, en vervangen wordt door een nieuw bouwwerk met een omvang van maximaal 300 m². De huidige verharding in het oosten van het plangebied zal worden verwijderd, deze bestaat uit klinkers en stelconplaten van maximaal 12 cm dik, en zullen bovengronds verwijderd worden middels haakogen. Deze verharding zal van bovenaf worden verwijderd, en er zijn hiervoor geen bodemingrepen voorzien (bron: opdrachtgever). Een overzicht van de toekomstige inrichting is opgenomen in bijlage 2. Voor deze herontwikkeling is een omgevingsvergunning vereist, aangezien de geplande ingrepen de toegestane omvang volgens het bestemmingsplan overschrijden. Naar verwachting zullen de werkzaamheden aan de bodem, waaronder bouwwerkzaamheden en funderingswerkzaamheden, het bodemarchief beïnvloeden en daarmee eventuele aanwezige archeologische waarden kunnen aantasten. De geplande bebouwing is nog nader te bepalen en beslaat maximaal 300 m²; de geplande sloop circa 200 m². Hoe diep de ingrepen precies zullen zijn, is op dit moment nog onbekend, omdat de technische uitwerking van de bouwplannen nog in voorbereiding is. Het oostelijke gedeelte van het terrein veranderd in agrarisch landgebruik, waar volgens de opdrachtgever geen bodemingrepen plaats zullen vinden.

Er worden geen veranderingen in het grondwaterpeil verwacht.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Aanvraag omgevingsvergunning
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Parapluplan archeologie 2017</i>
Onderzoeksgrens	250 m ² en dieper dan 40 cm –Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend, ook wel bekend als het Verdrag van Malta of Valletta, vernoemd naar de plaats van ondertekening. Dit verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 geïmplementeerd via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz). De Wamz is een wijzigingswet die aanpassingen heeft doorgevoerd in onder meer de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet. Hierdoor zijn overheden verplicht om bij bodemingrepen rekening te houden met het behoud van archeologische waarden.

Sinds juli 2016 is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld via de Erfgoedwet, die de Monumentenwet 1988 vervangt. Voor het deel dat betrekking heeft op besluitvorming in de fysieke leefomgeving, is sinds 1 januari 2024 de Omgevingswet van kracht. Deze wet bepaalt dat gemeenten bij het opstellen van het omgevingsplan rekening moeten houden met het belang van het behoud van cultureel erfgoed, waaronder bekende en/of te verwachten archeologische monumenten. Dit is vastgelegd in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl), artikel 5.130, lid 1. In het belang van de archeologische monumentenzorg kan een gemeente via het omgevingsplan lokale regels stellen, bijvoorbeeld door monumenten in de bodem te beschermen of gecontroleerd te laten opgraven (lid 3, 4 en 5). Ook kunnen er eisen aan het archeologisch onderzoek worden gesteld, zoals het onderzoeksthema en de onderzoeksmethode. Gemeenten hebben tot eind 2031 de tijd om een definitief omgevingsplan op te stellen; tot die tijd geldt een tijdelijk omgevingsplan.

Volgens het Parapluplan archeologie 2017 van de gemeente Best heeft het plangebied de aanduiding Waarde – Archeologie 3 (bron: omgevingswet.overheid.nl). Deze bepaling is gebaseerd op de gemeentelijke beleidskaart, waarop aan het plangebied een hoge verwachtingswaarde is toegekend op basis van de historische kern (zie bijlage 3). Bij bouwwerken of bodemingrepen die groter zijn dan 250 m² en dieper gaan dan 40 cm –Mv, is daarom archeologisch (voor)onderzoek verplicht. Gezien de omvang en diepte van de geplande werkzaamheden is in dit geval, in het kader van de aanvraag voor een omgevingsvergunning, archeologisch (voor)onderzoek noodzakelijk (zie hoofdstuk 4).

In het kader van de omgevingsvergunning moet de aanvrager een rapport aan de gemeente overleggen, waarin de archeologische waarde van het plangebied naar het oordeel van burgemeester en wethouders voldoende is vastgesteld. Afhankelijk van de uitkomsten van het archeologisch (voor)onderzoek kunnen aan de ontwikkeling voorwaarden worden verbonden ter bescherming van belangrijke archeologische waarden. Dit kan bestaan uit technische aanpassingen of het veiligstellen via opgraving. Het archeologisch vooronderzoek kan hiervoor worden uitgebreid met een karterend en waarderend onderzoek, zodat op basis van de KNA-waarderingssystematiek een waardestelling kan worden opgesteld.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Archeoregio	Brabants zandgebied
Geomorfologie	Bebouwd gebied, dekzandwieling
Maaiveld	14.7 m NAP
Bodem	Laarpodzolgronden
Grondwater	GWT-V

Landschapsgenese

Het plangebied bevindt zich landschappelijk gezien op het dekzand, aan de rand van de Roerdalslenk. De ontstaansgeschiedenis van dit landschap gaat terug tot de laatste ijstijd, het Weichselien (115.000 – 11.700 jaar geleden). Tijdens de koudste en droogste fase van deze periode, het laat-Pleniglaciaal (26.000 – 13.000 jaar geleden), heerste er in Nederland een poolklimaat. De bodem was permanent bevroren, waardoor er nauwelijks tot geen vegetatie aanwezig was. Onder deze omstandigheden kregen wind en water vrij spel. Sedimenten uit eerdere perioden werden door verstuiving en smeltwater voortdurend verplaatst en opnieuw afgezet. Deze afzettingen, bekend als fluvio-eolische, fluvioperiglaciaal of nat-eolische zanden, kenmerken zich door het voorkomen van grind- en leemlagen. Dit valt onder de Formatie van Bortel. In de Roerdalslenk is het dekzandpakket vaak meer dan 15 meter dik. Oudere afzettingen zijn door tektonische activiteit en bodemdaling op grotere diepte terechtgekomen (Stouthamer et al., 2015).

In de daaropvolgende periode, het Bølling-Allerød-interstadiaal (13.000 – 11.000 jaar geleden), verbeterde het klimaat en kon vegetatie zich weer ontwikkelen, waardoor erosie minder invloed had. Hierdoor kwam er een einde aan de cyclus van erosie en sedimentatie en kon bodemvorming plaatsvinden. Toen vervolgens het Jonge Dryas-stadiaal aanbrak (11.000 – 10.000 jaar geleden), ontstond er een toendraklimaat. De permafrost verdween geleidelijk en het vegetatiedek werd opengebrouken, waardoor lokaal zand opnieuw kon verstuiven. Dit eolisch afgezet zand wordt aangeduid als het Laagpakket van Wierden, een subcategorie binnen de Formatie van Bortel, en staat ook bekend als Jong Dekzand (de Mulder et al., 2003). De dekzandgordels bemoeilijkten de afwatering door beken, waardoor lokaal kleine meren ontstonden. Later hebben samenvloeiende beken en rivieren, bijvoorbeeld nabij 's-Hertogenbosch, door de dekzandgordels heen gebrouken (Berendsen, 2005). Het plangebied ligt op een dekzandwieling, omringd door dalvormige laagtes (bijlage 5; Vos, 2015).

In de huidige, warmere periode, het Holoceen (vanaf 10.000 jaar geleden), ontwikkelde zich steeds meer vegetatie en nam de actieve sedimentatie sterk af. Binnen het dekzand ontstonden verschillende bodemtypen. Omdat de dekzandlaag mineraalarm is, ontwikkelden zich op de hogere en drogere delen van het landschap vooral podzolgronden: voedselarme, bleke bodems. In de lagere en nattere delen spoelen mineralen vanuit de hogere delen naar beneden, waardoor hier geen podzolering plaatsvindt. In deze gebieden ontstaan beekerdgronden en gooreerdgronden: kalkloze zandgronden met een hoge voedingswaarde en een donkere kleur.

Geologie

Uit boring B51B0809, afkomstig uit het Dinoloket van TNO, blijkt dat er op ongeveer 30 meter ten westen van het plangebied afzettingen aanwezig zijn van de Formatie van Boxtel, specifiek het Laagpakket van Liempde (periglaciaal dekzand), tot een diepte van 2,4 m -Mv. Dit Laagpakket van Liempde bestaat uit verspoelde sedimenten die tot leem zijn gevormd. Daaronder bevindt zich opnieuw dekzand uit de Formatie van Boxtel (dekzand). De meest dichtbij zijnde substantiële natuurlijke watervoorkomen ligt circa 1950 meter ten zuiden van het plangebied; het Wilhelminakanaal.

Geomorfologie

Op basis van de geomorfologische kaart bevindt het plangebied zich binnen een bebouwd gebied, waarbij dekzandwelingen het bebouwde gebied omringen. Dit impliceert dat het plangebied eveneens op een dergelijke dekzandwelling gelegen is (code 3B72, bijlage 4, www.pdok.nl).

Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN)

Uit het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) blijkt dat het maaiveld in het plangebied ligt op 14,7 meter boven NAP (bron: www.ahn.nl; versie 5; bijlage 3). Zowel binnen het plangebied als in de directe omgeving is het maaiveld relatief vlak en zijn er nauwelijks hoogteverschillen waarneembaar.

Bodem en grondwatertrap

Volgens de bodemkaart zijn in het plangebied laarpodzolgronden te verwachten (kaartcode cHn23; bijlage 6; www.pdok.nl). Deze gronden bestaan doorgaans uit lemig fijn zand, kenmerkend voor de Pleistocene zandgebieden in Nederland (zie landschapsgenese).

De grondwatertrap in het plangebied is V (volgens de bodemkaart). Dit betekent dat de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) tot binnen 40 cm onder maaiveld kan komen. De gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) ligt daarentegen beneden 120 cm onder maaiveld. Door deze schommelingen in de grondwaterstand worden organische resten, zoals bot- en plantenmateriaal, tot 120 cm onder maaiveld aangetast door oxidatie. Binnen deze diepte kunnen echter nog wel anorganische resten, zoals vuursteen en aardewerk, of verbrande organische resten worden aangetroffen. Beneden 120 cm onder maaiveld bestaat daarnaast theoretisch de mogelijkheid om onverbrande organische resten aan te treffen.

7. Beschrijving bekende archeologische kenmerken

Wettelijk beschermd monument	Nee
AMK terrein	Nee
Verwachting gemeentelijke kaart	Hoog, Historische kern
Archeologische waarden en/of informatie	Nee

Wettelijk beschermde status

Het plangebied heeft volgens het centraal archeologisch informatiesysteem (Archis) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geen archeologisch wettelijk beschermde status.

Archeologische Monumentenkaart (AMK)

Het plangebied is niet opgenomen op de Archeologische MonumentenKaart (AMK).

Archeologische verwachting

Op de gemeentelijke beleidskaart heeft het plangebied een hoge archeologische verwachting. Deze verwachting is gebaseerd op de ligging van het plangebied in de historische kern. In bijlage 3 is de ligging van het plangebied te zien, en de oostelijke helft van het gebied heeft een gewone hoge verwachting. Hier kunnen ook nog resten van de historische kern aangetroffen worden.

Bekende archeologische waarden

In het plangebied zijn voor zover bekend in het verleden geen archeologische waarnemingen gedaan en heeft in het verleden niet eerder onderzoek plaatsgevonden.

In de omgeving van het plangebied is wel informatie bekend (bijlage 7). In tabel 1 is een overzicht gegeven van de verschillende onderzoeken in de omgeving van het plangebied, in tabel 2 zijn de verschillende vondstmeldingen weergegeven. Op basis van de uitgevoerde archeologische onderzoeken en vondstmeldingen in en rondom het plangebied kunnen verschillende archeologische kenmerken van verwachte vindplaatsen worden onderscheiden. Uit de proefsleuvenonderzoeken en opgravingen blijkt dat het gebied een rijke en gelaagde bewoningsgeschiedenis kent, met sporen die teruggaan tot de prehistorie, Romeinse tijd, vroege middeleeuwen en de nieuwe tijd.

- Resten van oude erven en bewoning: In de directe omgeving van het plangebied zijn sporen aangetroffen van oude boerderijen en hoeves, met name uit de zestiende en zeventiende eeuw. Onder ophogingslagen zijn nog intacte oude bodems aanwezig, waarin aardewerk, metaal, glas, dierlijke resten en bouw materiaal zijn gevonden. Dit wijst op de aanwezigheid van voormalige erven waarvan mogelijk diepere, oudere bewoningslagen bewaard zijn gebleven.
- Nederzettingssporen vanaf de prehistorie tot en met de Nieuwe Tijd: Grootschalig archeologisch onderzoek ten oosten van het plangebied heeft uitgewezen dat het gebied continu bewoond is geweest vanaf de 9^e eeuw, met zelfs sporen uit de bronstijd, ijzertijd en Romeinse periode. Opvallend is de ontwikkeling van het akkerlandschap en de ervenstructuur, wat wijst op langdurig agrarisch gebruik en een sterke verbondenheid met het landschap.
- Sporen van ambachtelijke activiteiten: In de omgeving zijn sporen van leemwinningskuilen en afval van baksteenproductie gevonden, met name uit de achttiende en negentiende eeuw. Historische veldnamen en vondstmateriaal suggereren dat in het noordwesten van het gebied mogelijk veldovens hebben gestaan, hoewel hiervan geen directe sporen zijn gevonden. Deze sporen zijn vaak oppervlakkig en deels verdwenen door latere verstoringen.

Samenvattend zijn de te verwachten archeologische vindplaatsen in het plangebied vooral gerelateerd aan oude erven, langlopende nederzettingsstructuren, agrarisch gebruik en ambachtelijke activiteiten zoals leemwinning en baksteenproductie. De vondsten wijzen op een rijk verleden met mogelijk waardevolle archeologische resten, vooral in minder verstoorde delen en onder ophogingslagen.

Tabel 1: Overzicht van de archeologische onderzoeken rondom het plangebied (<500 m).

Zaak-ID	Toponiem	Afstand-windrichting	Type onderzoek	Bevindingen	Bron
2682878100	Broekstraat – Aarleseweg	450 m ten noorden	Proefsleuvenonderzoek	Het proefsleuvenonderzoek in deelgebied Broekstraat heeft uiteindelijk geen behoudenswaardige vindplaats opgeleverd. Er zijn wel archeologische sporen aangetroffen, maar deze blijken zich grotendeels te beperken tot enkele verkavelingssloten en greppels uit de nieuwe of subrecente tijd. Verder zijn ook sporen van leemwinningskuilen uit de nieuwe tijd (vermoedelijke 18e-19e eeuw) gevonden met afval van een baksteenproductie. De leemrijke locatie nabij een waterloop (in het noordwesten van het deelgebied) was uitermate geschikt voor de combinatie van leemwinning en baksteenproductie. Het vondstmateriaal en de veldnaam 'Steenoven' op historische kaarten uit de 19e eeuw doen dan ook vermoeden dat in of nabij het deelgebied ook een of meerdere veldovens zijn ingericht. Sporen van veldovens - doorgaans zeer ondiepe sporen - zijn echter niet aangetroffen. Uitgaande van de lokale verstoringen binnen het deelgebied door jarenlange beakkering en recente afgravingen zijn deze ook niet meer te verwachten. De informatiewaarde van de vindplaats is hierdoor beperkt.	Hemminga en Goossens, 2015
5625323100	Aarleseweg	400 m ten noorden	Booronderzoek	Het rapport is niet beschikbaar in Archis of Dans.	Archis3
4695752100	Aarle	Ten zuiden in en van het plangebied	Proefsleuvenonderzoek	Het proefputtenproject in Aarle betroffen een pilot gericht op het uittesten van een methode, werkwijze en organisatie van een gemeenschapsarcheologie project. Hierbij zijn in totaal vijf putjes (1x1m) onderzocht samen met inwoners van het buurtschap. Bij het onderzoek werd	Verspay e.a., 2019

				op enkele plaatsen vastgesteld dat het terrein in de afgelopen decennia moet zijn verbeterd en/of opgehoogd. Hoewel deze waarnemingen zelf niet veel hebben opgeleverd is uit aanvullende waarnemingen en gesprekken met omwonende gebleken dat andere delen van deze vindplaatsen (oa St. Annakapel & Hagelaarweg 5) minder verstoord zullen zijn en veel kansrijker voor het vinden van een oudere materiële neerslag. Deze observaties worden meegenomen naar het vervolgproject. Bij de waarneming op de Aarleseweg 20 bleek dat onder de recente ophogingslaag nog een nog intacte oude A/C-bodem bevond. Enkele grotere scherven veronderstellen dat we ons wel degelijk op het erf van een oude hoeve bevonden. De oudste stukken tot dusver dateren uit de zestiende/zeventiende eeuw, maar het onderste niveau was nog niet bereikt. Deze put is uiteindelijk gestaakt omdat de tijd om was. Deze locatie wordt opnieuw voorgedragen voor het vervolgonderzoek.	
2340610100	Aarle en Best	200 meter ten oosten	Opgraving	In het kader van nieuwbouwontwikkeling heeft grootschalig archeologisch onderzoek plaatsgevonden op de Aarlese akkers. Dit gebeurde tussen 2009 en 2012. Het resultaat, zoals eerder beschreven, was spectaculair en leverde een schat aan kennis op. Men kon de ontwikkelingsgeschiedenis van het akkerlandschap en de erven nauwkeurig in kaart brengen: van de boerderij uit de 9e eeuw in het midden tot de afsplitsingen richting rand tussen de 12e en 15e eeuw. Daarmee werd wetenschappelijk bevestigd wat historisch al werd vermoed. Ook kwam bewijs van prehistorische bewoning (restanten uit bronstijd/ijzertijd) en een Romeinse periode aanwezigheid (mogelijk een kleine	Tol e.a., 2017

				landbouwnederzetting of sporen van akkertjes uit de 2e eeuw na Chr.). Uit de archeologische synthese bleek verder dat Aarle exemplarisch is voor een Brabants dekzand-landschap met zeer lange agrarische continuïteit. Het rapport concludeert dat dit gebied een bewoningsgeschiedenis van meer dan 3000 jaar heeft – van eerste boeren in de late prehistorie, via een onderbreking in de Romeinse tijd (toen het wellicht tijdelijk bos of heide was), naar een doorlopende bewoning vanaf de vroege middeleeuwen.	
2100989100	Best	150 meter ten oosten	booronderzoek	Het rapport is niet beschikbaar in Archis of Dans	Archis3
5449481100	Best Kapelweg	200 meter ten zuidoosten	opgraving	Het rapport is niet beschikbaar in Archis of Dans	Archis3
2179949100	Aarle	Plangebied en groot stuk omgeving	booronderzoek	Het rapport is niet beschikbaar in Archis of Dans	Archis

Tabel 2: Overzicht van de vondstmeldingen rondom het plangebied (<500 m).

Zaak-ID	Toponiem	Afstand-windrichting	Datering	Type onderzoek	Omschrijving vondstmelding
4695752100	Aarle	Ten zuiden in en van het plangebied	Vroege-Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Proefsleuven	Aardewerk, metaal, glas, dierlijke resten, bouwaardewerk, steen, en plastic

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Landschapstype ²	Brabant van het Zand
Cultuurhistorische elementen ³	Nee
Aard historisch landgebruik	Bouwland
Historische bebouwing aanwezig	Nee
Bebouwing van cultuurhistorische waarde	Nee

Historische achtergronden van het cultuurlandschap en -situatie

Het plangebied maakt deel uit van het buurtschap Aarle, gelegen tussen Best en Oirschot. Aarle ontstond als een middeleeuws gehucht zonder duidelijke dorpskern en wordt gekenmerkt door open akkerland met boerderijen langs de randen van oude wegen. Aan de zuidwestzijde bevindt zich een verhoogde brink bij een driesprong van wegen, met het plangebied aan de rand van het historische akkercomplex, nabij oude boerderijen.

In de vroege middeleeuwen werd hier, op een zandrug, de eerste boerderij gesticht. Dit markeerde het begin van akkerbouw en veeteelt in het gebied. De naam “Aarle” verwijst naar een bos bij een waterloop. Vanaf de 12e/13e eeuw werd plaggenlandbouw geïntroduceerd, waardoor de akkers hoger kwamen te liggen. De bewoning bleef lang op dezelfde plek geconcentreerd. In de hoge middeleeuwen werd het gebied een zelfstandig leengoed binnen het domein van de hertog van Brabant, met meerdere boerderijfasen als gevolg (Berkvens, 2010).

Tijdens de late middeleeuwen (14^e-15^e eeuw) verhuisden boerderijen van het akkercentrum naar de randen, wat leidde tot meerdere erven langs de zandwegen. De huidige Aarleseweg is een van die wegen. Tegen 1500 was de huidige structuur van boerderijen aan de akkerrand grotendeels gevormd en kreeg de gemeenschap een eigen kapel met de bouw van de Sint-Annakapel. In de vroegmoderne tijd (16e-18e eeuw) werd het agrarisch gebruik werd geïntensiveerd en het eigendomsbeheer veranderde na de Reformatie (brabantserfgoed.nl). Herverkaveling trad op en percelen werden individueel toegekend. Tot diep in de 19^e eeuw bleef Aarle een klein agrarisch gehucht met vrijwel ongewijzigde akkerstructuur en boerderijligging, omgeven door heide en bossen.

Dit is ook op historische kaarten te zien, waarbij het plangebied altijd als agrarische grond in gebruik is. Aan de wegzijde van het plangebied staat bebouwing in het begin van de 19^e eeuw. Deze is op de kaart van 1925 niet meer aanwezig. Pas vanaf de jaren '70 van de 20^e eeuw verschijnt de huidige bebouwing (1966; aan de straatzijde) in het plangebied en wordt het terrein ingericht als bedrijfsterrein. De bedrijfsloodsen dateren uit 2000 (volgens bagviewer.kadaster.nl).

Militair Erfgoed

Volgens de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) is het plangebied niet als aandachtsgebied aangemerkt. Er zijn daarnaast geen aanwijzingen of verwachtingen met betrekking tot militaire objecten, inslagen van raketten of fenomenen die samenhangen met de Wereldoorlogen (bronnen: www.ikme.nl, www.vergeltungswaffen.nl, www.bunkerinfo.nl, www.tracesofwar.com, www.explosievenopsparing.nl, www.bhic.nl).

² Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant (CHW, 2010; herziening 2016)

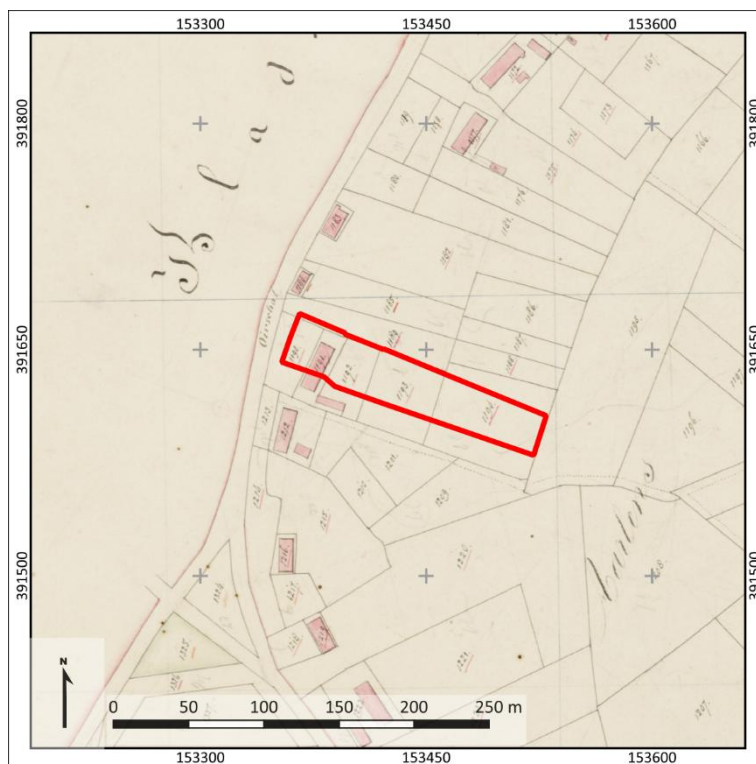
³ Cultuurhistorische Waardenkaart Noord-Brabant (CHW, 2010; herziening 2016)

Huidig gebruik en bodemverstoringen

Ten tijde van het onderzoek zijn er in het plangebied enkele bedrijfsloodsen en een bedrijfswoning aanwezig. Het overige deel van het terrein is voorzien van betonplaten en andere verhardingen. Er zijn op dit moment geen milieukundige onderzoeken bekend die betrekking hebben op het plangebied. De geplande verbouwing vindt plaats in het centrale deel van het terrein, waar momenteel een bedrijfsloods staat. De huidige bedrijfsloods is gefundeerd tot 40 cm -Mv (bron: opdrachtgever). Het is aannemelijk dat de aanleg van deze bedrijfsloods het bodemarchief heeft aangetast. Het plangebied is verder niet opgenomen op de provinciale ontgrondingenkaart van Noord-Brabant (2005). Er zijn geen aanvullende aanwijzingen gevonden voor bodemverstoringen in het gebied.

De kabels en leidingen in het plangebied volgen voor zover bekend de algemene richtlijnen (bron: KLIC-app.nl):

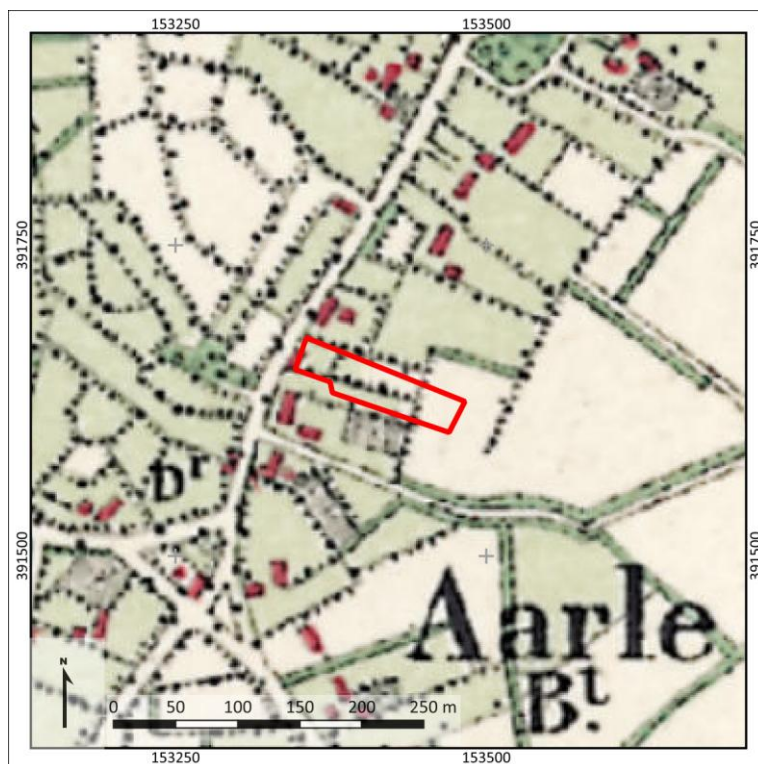
- Laagspanningskabels minimaal onder 60 cm -Mv liggen.
- Lagedruk gasleidingen minimaal onder 80 cm -Mv liggen.
- Waterleidingen moeten minimaal onder 100 cm -Mv liggen.
- Rioolleidingen moeten minimaal onder 80 cm -Mv liggen.

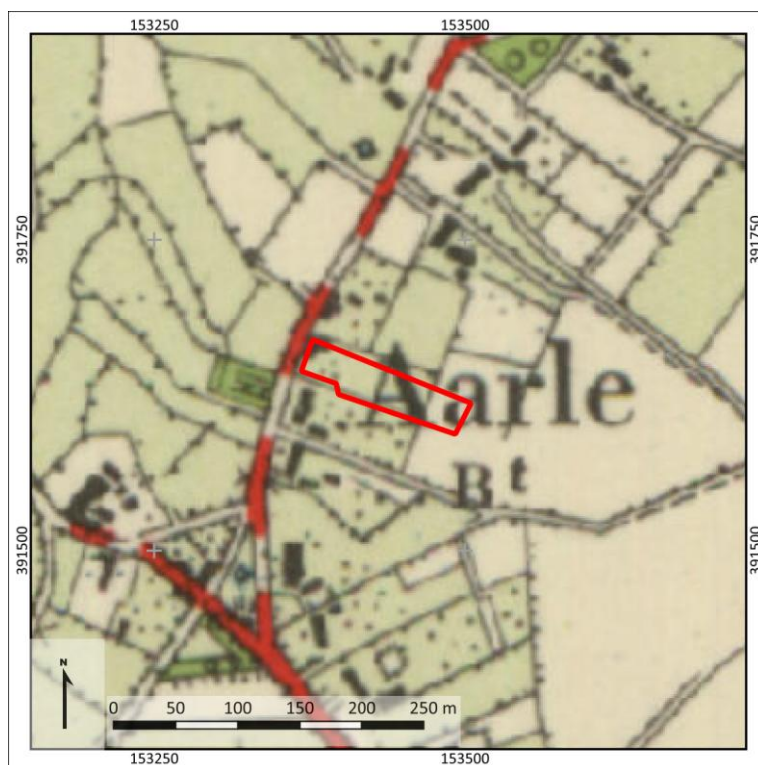
Figuur 2: Het plangebied (rood omlijnd) op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

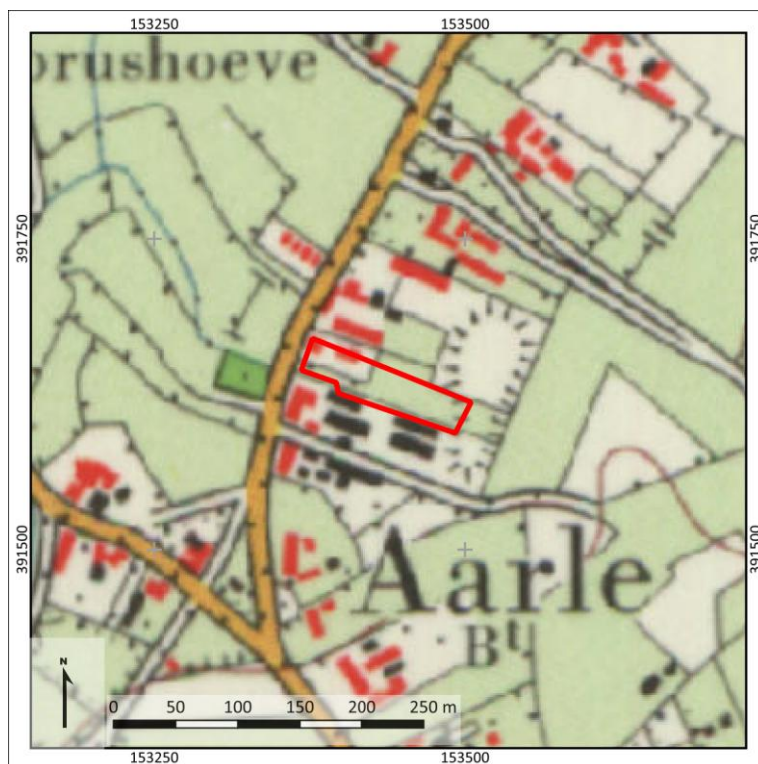
Figuur 3: Uitsnede van een topografische kaart uit 1880 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

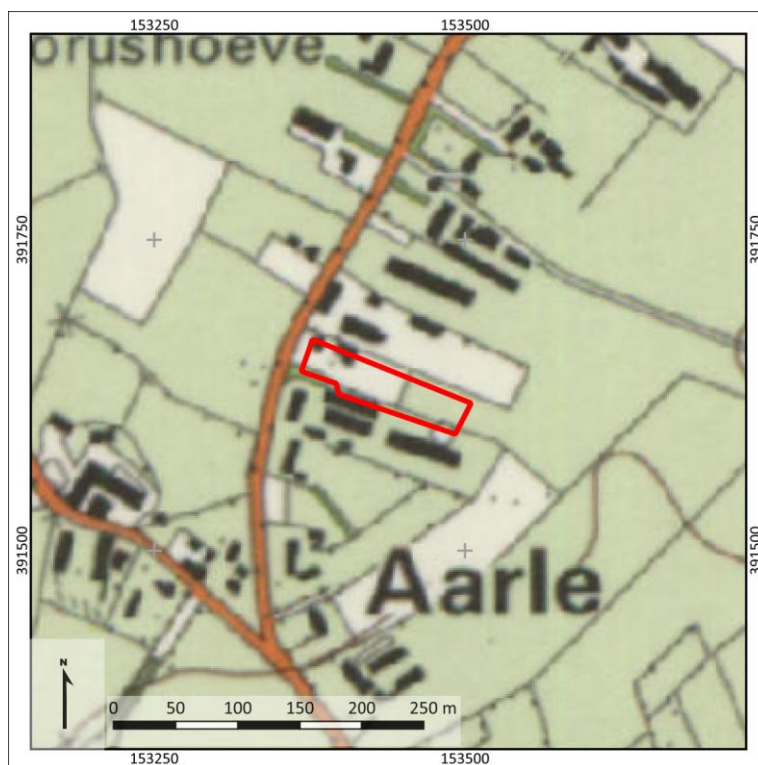
Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1955 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 8: Uitsnede van een luchtfoto uit 2019. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een dekzandwelling. De regio kent al bewoning sinds de prehistorie, met sporen direct ten oosten van het plangebied. Hier zijn onder andere urnenvelden, vuursteenconcentraties en nederzettingenresten uit het Neolithicum tot en met de IJzertijd aangetroffen. Ook zijn er archeologische vondsten uit de Romeinse periode, waaronder een Romeinse villa. In de Vroege Middeleeuwen ontstond op een dekzandrug tussen de Aarlese Akkers een agrarische gemeenschap, waarvan in de 9^e eeuw bewoningssporen zijn gedocumenteerd. Deze nederzetting groeide en verschoof tussen de 12^e en 15^e eeuw geleidelijk naar het westen. In de 15^e eeuw ontstond de huidige situatie, waarbij de erven zich langs de Aarleseweg vestigden en op de brink aan de Kapelweg een kapel werd gebouwd. Vanuit deze locatie kon Aarle gedurende de Nieuwe Tijd verder ontwikkelen.

Dit alles leidt tot een hoge archeologische verwachting in het plangebied, met name voor resten uit het Vroeg-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. De relatief hogere ligging van het gebied bood in de prehistorie tot en met de Romeinse tijd goede bewoningsmogelijkheden ten opzichte van de natte beekdalen. Voor de Vroege Middeleeuwen geldt dat de nederzetting Aarle ten oosten van het plangebied ontstond, waarna de boerderijen zich geleidelijk westwaarts verplaatsten tot zij rond 1500 langs de Aarleseweg gevestigd waren, ter hoogte van het plangebied. Dit betekent dat sporen van deze migratie zich mogelijk in de bodem van het plangebied bevinden, en de verwachting daarop is hoog. In het begin van de 19^e eeuw staat ter hoogte van het plangebied bebouwing, hetgeen mogelijk indicatief is geweest voor de perioden daarvoor. Rond 1900 is de bebouwing verdwenen. Wel is deze verwachting afhankelijk van de mate waarin de bodemopbouw intact is gebleven, aangezien in de jaren '70 van de vorige eeuw op deze locatie een bedrijfsterrein is aangelegd. Een verwachting voor militair erfgoed is laag, maar eventuele resten kunnen hiervan nooit uitgesloten worden.

Stratigrafische positie

Archeologische resten worden vermoedelijk aangetroffen in de top van het dekzand, dat zich waarschijnlijk op een diepte tussen circa 50 en 100 cm onder het maaiveld bevindt. In deze laag kunnen sporen van bodemvorming aanwezig zijn, die inzicht geven in de mate van intactheid van de dekzandtop.

Resten uit de Late Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd kunnen zich daarnaast ook bevinden in humeuze ophogingslagen boven op het dekzand. Deze ophogingslagen zijn naar verwachting vooral aanwezig in het westelijke deel van het plangebied, met name dicht bij de Aarleseweg. Hier kunnen archeologische resten zelfs al direct vanaf het maaiveld worden aangetroffen.

Complextypen

In het plangebied kunnen nederzettingssporen worden aangetroffen, hetzij in de vorm van (seizoensgebonden) jachtkampementen, hetzij in de vorm van verhoogde huisplaatsen (boerderijen). Jachtkampementen kenmerken zich door een dichte vondstenstrooiing van onder andere fragmenten bewerkt vuursteen, hetgeen met name afhankelijk is van de langdurigheid en/of intensiteit van eventuele bewoning op die plek. De omvang ervan kan variëren tussen ongeveer 100 en 1000 m². De aanwezigheid hiervan is in eerste instantie afhankelijk van de intactheid van de top van het dekzand in het gebied.

Wat betreft verhoogde huisplaatsen kenmerken deze zich naar verwachting door de aanwezigheid van een cultuurlaag in de top van het veen. Hierin zijn afvalresten aanwezig in de vorm van aardewerk, al dan niet verbrand bot en baksteenresten. Ook zullen in deze lagen grondsporen aanwezig zijn als

onderdeel van palen van structuren (huizen, bijgebouwen) en afval- en beerkuilen en waterputten. De omvang van nederzettingen is naar schatting 500-2000 m².

De gespecificeerde archeologische verwachting is nader weergegeven in onderstaande tabel 3.

Prospectiekenmerken, zoekstrategie en advies

Op basis van de uitkomsten van het bureauonderzoek rijst allereerst de vraag in hoeverre er binnen het plangebied nog archeologisch relevante bodemlagen aanwezig zijn. De top van het dekzand, waarin archeologische resten doorgaans worden aangetroffen, kan immers door eerdere graafwerkzaamheden zijn verstoord, met name door de aanleg van het huidige bedrijfsterrein. Dit aspect is bepalend voor het vaststellen van de archeologische verwachting. Om dit te kunnen beoordelen, is het noodzakelijk de lithologische opbouw van de ondergrond en de mate van intactheid van de bodem te onderzoeken. Dit kan worden uitgevoerd middels een verkennend booronderzoek. Op basis van de resultaten hiervan kan worden vastgesteld of, en in welke mate, archeologische resten te verwachten zijn. De onderzoeksmethode wordt nader toegelicht in Hoofdstuk 10.

Tabel 3: Gespecificeerde archeologische verwachtingstabel.

Archeologische verwachting			Reden	
1	Datering	Gemiddeld	Vroeg-Paleolithicum – Romeinse Tijd	Dit omdat vooral 1 tot 3 kilometer ten zuiden van het plangebied resten uit deze periode is aangetroffen, maar geen resten in de directe omgeving. Het plangebied en omgeving waren echter gunstige bewoonbare plekken in deze periode, met vruchtbare grond.
		Hoog – Zeer hoog	Vroege-Middeleeuwen – Nieuwe Tijd	Dit vanwege de bekende bebouwing vanaf de 12e eeuw, en het 9e -eeuwse erf wat vlakbij het plangebied aangetroffen is. Ook geeft de gemeentelijke verwachtingskaart aan dat het plangebied in een oude stadskern ligt. Omdat de bebouwing vanaf de 9e eeuw al plaats kan vinden in het plangebied, is de verwachting hier resten van aan te treffen erg hoog.
2	Complextype	Nederzettingen (jachtkamp), huisplaatsen, sporen van landgebruik, water-gerelateerde resten		
3	Omvang	100-1000 m² (omvang jachtkamp); 500-2000 m² (omvang huisplaats, algemeen)		
4	Diepteligging	Indien aanwezig: top van het veen (circa 2,4 m -Mv) en boven circa 1,15 m -Mv		
5	Gaafheid en conservering	-	De kans is groot dat erosie van de relevante archeologische niveaus heeft plaatsgevonden door de Mark.	
6	Locatie	Onbekend, op dit moment het hele plangebied.		
7	Uiterlijke kenmerken (artefacten en type indicatoren)	Vindplaatsen kenmerken zich naar verwachting door vondsten of cultuurlagen.		
8	Mogelijke verstoringen	Er zijn geen verstoringen bekend.		

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoeksmethodiek

Het doel van het booronderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals deze is opgesteld in Hoofdstuk 9. Hiertoe is in het plangebied ten behoeve van de herontwikkeling van het gebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd (volgens het opgestelde Plan van Aanpak; Van den Bos, 2025). De boringen zijn daarbij gebruikt om zowel de mate van intactheid van de bodem als de bodemopbouw zelf te bepalen. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1-5).

De boringen hebben een diepte tot maximaal 150 cm –Mv en zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 cm. De boringen zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIKB 2008). Deze beschrijvingen zijn terug te vinden in bijlage 10.

De boringen zijn gelijkmatig in het plangebied uitgezet, op de onverharde terreindelen binnen het gebied of plaatsen waar verharding te verwijderen was. Het meest westelijk deel van het plangebied was niet toegankelijk vanwege de aanwezigheid van beton. Daar was het niet mogelijk handmatig een boring uit te voeren. De ligging van de boringen is opgenomen in bijlage 7. De coördinaten van de boorpunten zijn bepaald met een meetlint aan de hand van de bestaande topografie en de hoogte is aan de hand van het AHN bepaald (bron: www.ahn.nl).

Veldwaarnemingen

Ten tijde van het veldonderzoek was het plangebied in gebruik als bedrijfsterrein met diverse loodsen. Het terrein was verhard met beton en klinkers. Het maaiveld is vlak en er is geen sprake van reliëf. Tijdens het onderzoek kon niet goed worden vastgesteld op welke wijze de panden gefundeerd zijn. Vermoedelijk betreft het een beperkte fundering op staal, met een vorstrand op circa 70-80 cm –Mv. Foto's van het plangebied tijdens het veldonderzoek zijn opgenomen in figuur 9.

Figuur 9: Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-09-2025).

Bodemopbouw en lithologie

Direct onder het maaiveld (0 cm -Mv / 14,70 m +NAP) ligt overal een bouwvoor of verstoorde bovenlaag. Deze bestaat uit matig fijn, zwak siltig en vaak humeus zand, doorgaans bruin van kleur en kalkloos, met een dikte van circa 25 tot 40 cm. Onder deze bouwvoor bevindt zich het dekzand, te herkennen aan lichtgrijsgele tot grijsgroene tinten en een matig fijne korrelgrootte. De bovenzijde van het dekzand ligt meestal rond 25-40 cm -Mv (14,45-14,30 m +NAP) en reikt tot ongeveer 80-130 cm -Mv (13,90-13,40 m +NAP). In deze dekzandlagen komen geregeld roest- en ijzervlekken (Fe-vlekken) voor, een aanwijzing voor bodemvorming en schommelingen in de grondwaterstand. In boring 3 lijkt zelfs sprake van een verweringshorizont (Cw-horizont). Op grotere diepte, doorgaans vanaf circa 80-130 cm -Mv (13,90-13,40 m +NAP), is een leemlaag aanwezig, die zwak zandig, grijsgeel van kleur en matig stevig is. De overgang naar deze laag verloopt geleidelijk. Vermoedelijk betreft het Brabants leem, gevormd als eolisch-lacustrien sediment.

De top van het dekzand is archeologisch gezien intact, wat blijkt uit de aanwezigheid van roest en mogelijke verwerkingslagen in de bovenste laag. Een klein deel van deze laag is mogelijk verdwenen door verstoring of het verwijderen van een humeuze laag. De verwerking in deze laag doet vermoeden dat het om Oud Dekzand gaat. Er is geen verdere gelaagdheid te zien in het dekzand. In enkele boringen zijn brokken leem en bouwpuin aangetroffen in de bouwvoor. Bij boring 4 is het onderzoek gestaakt vanwege oppervlakteverharding.

Archeologische indicatoren

De opgeboorde grondmonsters zijn ter plaatse zorgvuldig onderzocht op de aanwezigheid van archeologische indicatoren, maar deze zijn niet aangetroffen. Dit is gedaan door middel van het doorzoeken van de boorkernen. Eventueel aangetroffen bouwpuin is niet meegenomen voor verder onderzoek.

Interpretatie

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt de hoge archeologische verwachting uit het bureauonderzoek bevestigd. De top van het dekzand, die als archeologisch relevant niveau wordt beschouwd, is op basis van de aanwezigheid van roestvlekken en een mogelijke verweringshorizont, archeologisch gezien intact. Dit houdt in dat, ondanks het ontbreken van een duidelijke vondstlaag, er in de top van het dekzand nog grondsporen van vroegere bewoning en landgebruik aanwezig kunnen zijn. Uit het bureauonderzoek bleek al dat de kans op dergelijke sporen uit de Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd groot is, aangezien historisch gezien de Aarleseweg sinds de 15^e eeuw een bewoningslint vormde, waarbij boerderijen vanuit het oosten naar het plangebied zijn gemigreerd. Oudere sporen zijn ook niet uit te sluiten. Voor de locaties met bestaande bebouwing geldt dat waarschijnlijk eventuele archeologische resten daar door verstoring verdwenen zijn. Dit kon tijdens het veldonderzoek niet worden bevestigd vanwege de aanwezige verharding. Deze aanname is gebaseerd op de ondiepe ligging van het archeologisch niveau (25-40 cm -Mv) en de vermoedelijke funderingsdiepte van de panden (circa 70-80 cm -Mv). Ondiepe sporen zullen onder de bebouwing waarschijnlijk verdwenen zijn, maar diepere grondsporen, zoals waterputten en beerkuilen, kunnen mogelijk nog aanwezig zijn.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

1. Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?

Het plangebied bevindt zich in een historisch bebouwingslint dat in de 15^e eeuw hier is ontstaan. Waarschijnlijk ligt het op een dekzandwelling wat hoger in het landschap, waarmee er ook oudere sporen van bewoning aanwezig kunnen zijn.

2. Zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante niveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?

De top van het dekzand is archeologisch intact getuige de aanwezigheid van sporen van bodemvorming. De top ligt op een diepte van 25-40 cm -Mv. Er is geen sprake van diepreikende verstoringen.

3. In hoeverre zijn de archeologisch relevante niveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?

Zie antwoord vraag 2.

4. Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?

Op basis van de resultaten van het veldonderzoek is vastgesteld dat in het plangebied sprake is van een hoge archeologische verwachting op de aanwezigheid van archeologische resten uit de periode Laat-Paleolithicum-Nieuwe tijd.

12. Conclusie en Advies

Conclusie

- Uit het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied is gelegen op een dekzandwelling. De regio kent al bewoning sinds de prehistorie, met sporen direct ten oosten van het plangebied. Hier zijn onder andere urnenvelden, vuursteenconcentraties en nederzettingsresten uit het Neolithicum tot en met de IJzertijd aangetroffen. Ook zijn er archeologische vondsten uit de Romeinse periode, waaronder een Romeinse villa. In de Vroege Middeleeuwen ontstond op een dekzandrug tussen de Aarlese Akkers een agrarische gemeenschap, waarvan in de 9e eeuw bewoningssporen zijn gedocumenteerd. Deze nederzetting groeide en verschoof tussen de 12e en 15e eeuw geleidelijk naar het westen. In de 15e eeuw ontstond de huidige situatie, waarbij de erven zich langs de Aarleseweg vestigden en op de brink aan de Kapelweg een kapel werd gebouwd. Vanuit deze locatie kon Aarle gedurende de Nieuwe Tijd verder ontwikkelen. Dit alles leidt tot een hoge archeologische verwachting in het plangebied, met name voor resten uit het Laat-Paleolithicum tot en met de Nieuwe Tijd. De relatief hogere ligging van het gebied bood in de prehistorie tot en met de Romeinse tijd goede bewoningsmogelijkheden ten opzichte van de natte beekdalen. Voor de Vroege Middeleeuwen geldt dat de nederzetting Aarle ten oosten van het plangebied ontstond, waarna de boerderijen zich geleidelijk westwaarts verplaatsten tot zij rond 1500 langs de Aarleseweg gevestigd waren, ter hoogte van het plangebied. Dit betekent dat sporen van deze migratie zich mogelijk in de bodem van het plangebied bevinden, en de verwachting daarop is hoog. In het begin van de 19e eeuw staat ter hoogte van het plangebied bebouwing, hetgeen mogelijk indicatief is geweest voor de perioden daarvoor. Rond 1900 is de bebouwing verdwenen. Wel is deze verwachting afhankelijk van de mate waarin de bodemopbouw intact is gebleven, aangezien in de jaren '70 van de vorige eeuw op deze locatie een bedrijfsterrein is aangelegd.
- Op basis van de resultaten van het veldonderzoek wordt de hoge archeologische verwachting uit het bureauonderzoek bevestigd. De top van het dekzand, die als archeologisch relevant niveau wordt beschouwd, is op basis van de aanwezigheid van roestvlekken en een mogelijke verweringshorizont, archeologisch gezien intact. Dit houdt in dat, ondanks het ontbreken van een duidelijke vondstlaag, er in de top van het dekzand nog grondsporen van vroegere bewoning en landgebruik aanwezig kunnen zijn. Uit het bureauonderzoek bleek al dat de kans op dergelijke sporen uit de Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd groot is, aangezien historisch gezien de Aarleseweg sinds de 15^e eeuw een bewoningslint vormde, waarbij boerderijen vanuit het oosten naar het plangebied zijn gemigreerd. Oudere sporen zijn ook niet uit te sluiten. Voor de locaties met bestaande bebouwing geldt dat waarschijnlijk eventuele archeologische resten daar door verstoring verdwenen zijn. Dit kon tijdens het veldonderzoek niet worden bevestigd vanwege de aanwezige verharding. Deze aanname is gebaseerd op de ondiepe ligging van het archeologisch niveau (25-40 cm -Mv) en de vermoedelijke funderingsdiepte van de panden (circa 40 cm -Mv). Ondiepe sporen zullen onder de bebouwing waarschijnlijk verdwenen zijn, maar diepere grondsporen, zoals waterputten en beerkuilen, kunnen mogelijk nog aanwezig zijn.

Advies

Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied een hoge archeologische verwachting kent, onder meer vanwege de ligging binnen een historisch bewoningslint en de aanwezigheid van verschillende archeologische vindplaatsen ten oosten van het gebied. De boringen tonen aan dat de bodemopbouw deels is verstoord, maar dat er zeker nog grondsporen aanwezig kunnen zijn die waardevolle inzichten kunnen geven in de bewoningsgeschiedenis van Aarle. Er zal dus in het kader van de planontwikkeling rekening moeten worden gehouden met de aanwezigheid van archeologische waarden in het gebied. Ten behoeve van het herzien van de functie van het terrein (van bedrijfsterrein naar wonen), zal de

hoge archeologische verwachting in het omgevingsplan moeten worden uitgewerkt. De huidige planregels uit het vigerend beleid van de gemeente kunnen hieraan worden toegevoegd (250 m² en 40 cm -Mv).

De exacte werkzaamheden binnen het plangebied moeten nog worden bepaald. Voor de verbouwing van de woning zijn in ieder geval geen bodemingrepen voorzien; de omvang van de toekomstige loods moet nog worden bepaald. Afhankelijk van de uiteindelijke omvang van de bodemingrepen en de regels in het omgevingsplan, moet worden besloten of archeologisch vervolgonderzoek nodig is. Mochten ingrepen binnen 250 m² en 40 cm -Mv blijven, kan waarschijnlijk archeologisch onderzoek achterwege blijven. Mochten de werkzaamheden deze planregels overschrijden, adviseren wij om in het plangebied een archeologisch onderzoek uit te voeren om te bepalen of er nog archeologische resten aanwezig zijn op de plaatsen waar de ingrepen gepland zijn. Gezien de verwachting op grondsporen kan dit het beste middels een proefsleuvenonderzoek plaatsvinden. Voor een dergelijk onderzoek is vooraf een Programma van Eisen (PvE) – een opgravingsbestek – noodzakelijk, dat door de gemeente dient te worden beoordeeld en goedgekeurd vóór aanvang van de werkzaamheden.

Bovenstaande vormt een advies. Op basis van de uitkomsten van het rapport en dit advies zal de bevoegde overheid (de gemeente Best) een definitief besluit nemen over de omgang met eventuele archeologische waarden binnen het plangebied.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden:

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem III (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2016.
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- archis.cultureelerfgoed.nl
- www.kadastralekaart.com
- www.archieven.nl
- www.pdok.nl
- www.ahn.nl
- Bodemkaart van Nederland 1:50.000 (Stiboka)
- Geomorfologische kaart van Nederland
- www.bodemloket.nl
- bagviewer.kadaster.nl
- www.kadaster.nl
- www.dinoloket.nl
- www.brabant.nl/onderwerpen/cultuur-en-erfgoed/erfgoed/cultuurhistorische-waarden-in-brabant
- www.bhic.nl
- beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.topotijdreis.nl
- library.wur.nl/WebQuery/geoportal/raf
- noordbrabant.omgevingsrapportage.nl
- www.ikme.nl
- www.tracesofwar.com
- www.euroradar.nl/explosieven-opsporing/ruimingskaart/
- <https://omgevingswet.overheid.nl>
- klic-app.nl

Lijst met afbeeldingen

Figuur 1 Ligging van het plangebied (bron: www.pdok.nl)

Figuur 2: Het plangebied (rood omlijnd) op het Kadastrale Minuutplan uit 1811-1832 (bron: beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

Figuur 3: Uitsnede van een topografische kaart uit 1880 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 4: Uitsnede van een topografische kaart uit 1925 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 5: Uitsnede van een topografische kaart uit 1955 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 6: Uitsnede van een topografische kaart uit 1975 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 7: Uitsnede van een topografische kaart uit 1995 (bron: www.topotijdreis.nl). Het plangebied is met rode lijnen weergegeven.

Figuur 8: Uitsnede van een luchtfoto uit 2019. Het plangebied is met rode lijnen weergegeven (bron: www.pdok.nl).

Figuur 9: Foto's van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek (11-09-2025).

Literatuur

Bakker, H. de, 1966. De subgroepen van het systeem voor bodemclassificatie voor Nederland. In: Boor en Spade.

Bakker, H. de en J. Schelling, 1989. Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus. Wageningen.

Berendsen, H.J.A. & E. Stouthamer (eds.), 2001. Palaeogeographical development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands. Assen.

Berendsen, H.J.A., 2005. Landschappelijk Nederland. Assen (Fysische Geografie van Nederland). Derde, geheel herziene druk.

Berendsen, H.J.A., 2004. De vorming van het land. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, A.H. Geurts, 2012. Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta. Dept. Fysische Geografie. Universiteit Utrecht. Digitale Dataset.

Maas, G. J., W.M. van der Meij, S. P. J. v. Delft, A. H. Heidema., 2019. Toelichting bij de legenda Geomorfologische kaart van Nederland 1:50 000. <http://legendageomorfologie.wur.nl/>. Wageningen, Wageningen Environmental Research.

Mulder, E.F.J de., M.C. Geluk, I. Ritsema, W.E. Westerhof & T.E. Wong 2003, De ondergrond van Nederland, Groningen.

Schokker, J., 2003. Patterns and processes in a Pleistocene fluvio-aeolian environment (Roer Graben, south-eastern Netherlands), Utrecht (Thesis, Nederlandse Geografische Studies 314).

Stouthamer, E., K.M. Cohen, W.Z. Hoek, 2015. De vorming van het Land. Utrecht (Fysische geografie van Nederland). Achtste, geheel herziene druk.

TNO, 2020. Geologische Overzichtskaart van Nederland, schaal 1:600 000.

Vos, P.C., 2015. Origin of the Dutch coastal landscape. Longterm landscape evolution of the Netherlands during the Holocene, described and visualized in national, regional and local palaeogeographical map series. PhD dissertation, Utrecht University, Barkhuis Groningen.

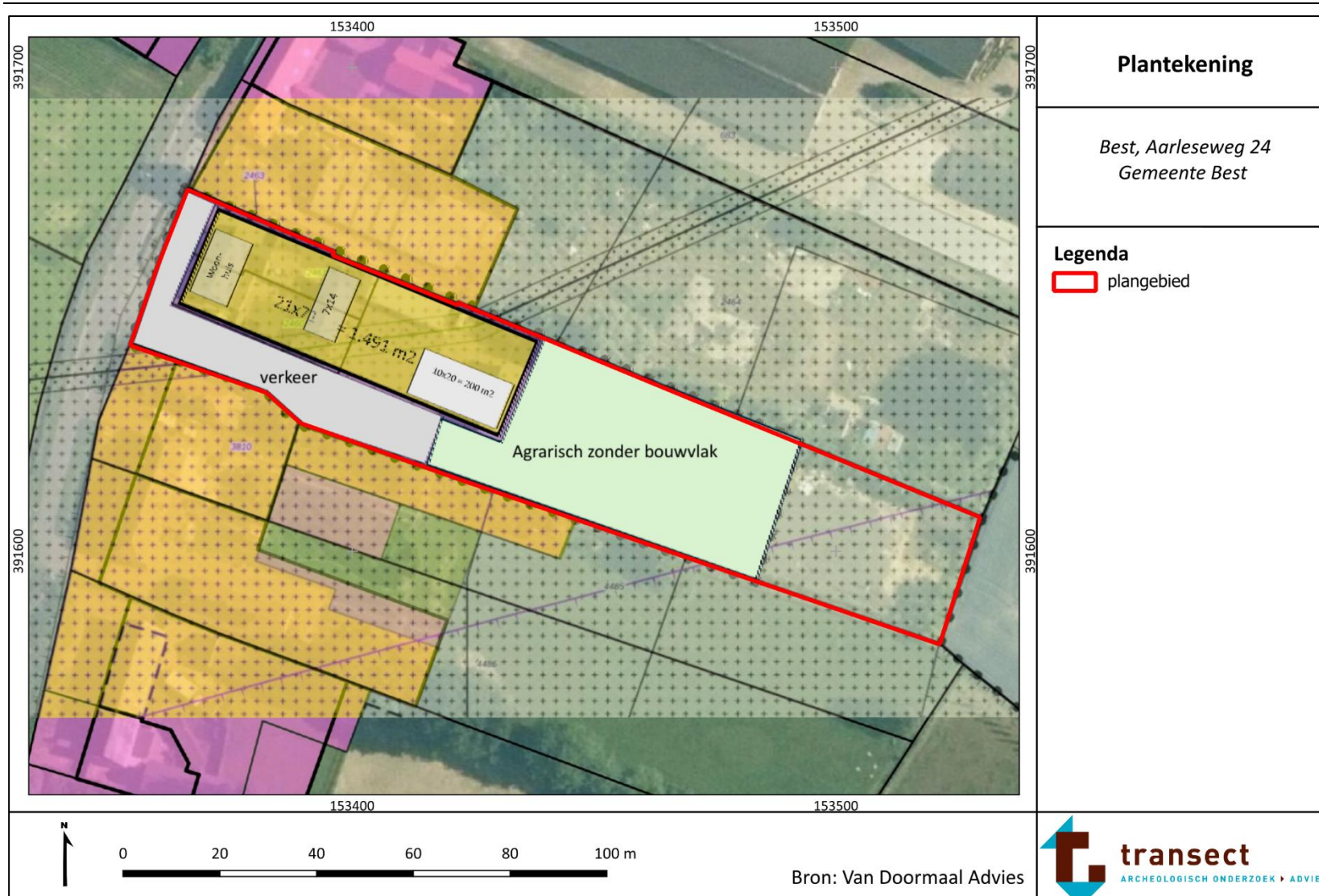
Vos, P., M. van der Meulen, H. Weerts en J. Bazelmans, 2018, Atlas van Nederland in het Holoceen. Landschap en bewoning vanaf de laatste ijstijd tot nu, Amsterdam (Prometheus).

Zijverden, van, W.K. & J. de Moor, 2014. Het groot profielenboek. Fysische geografie voor archeologen. Leiden.

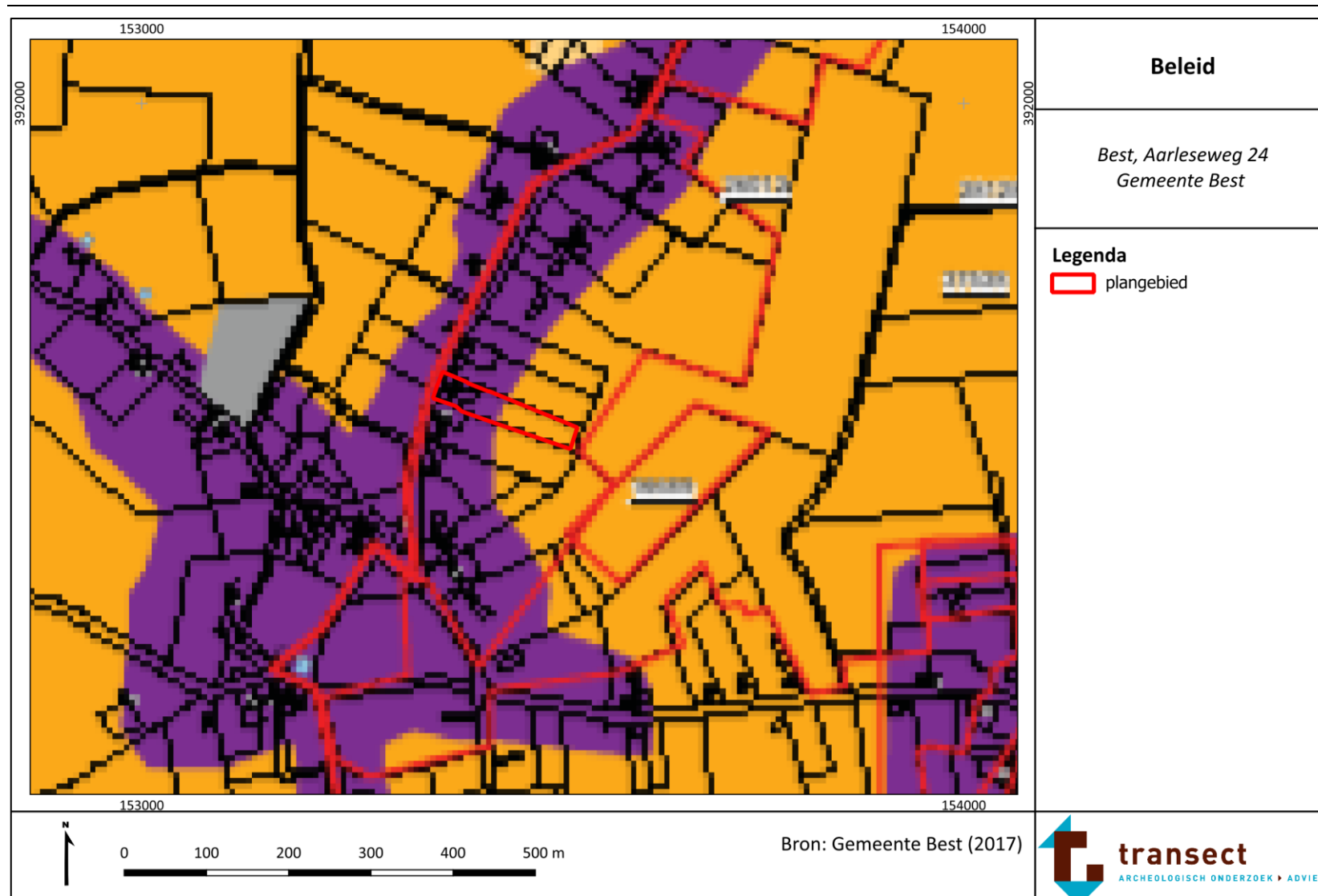
Bijlage 1: Archeologische periode-indeling voor Nederland

Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	5300 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2: Plantekening

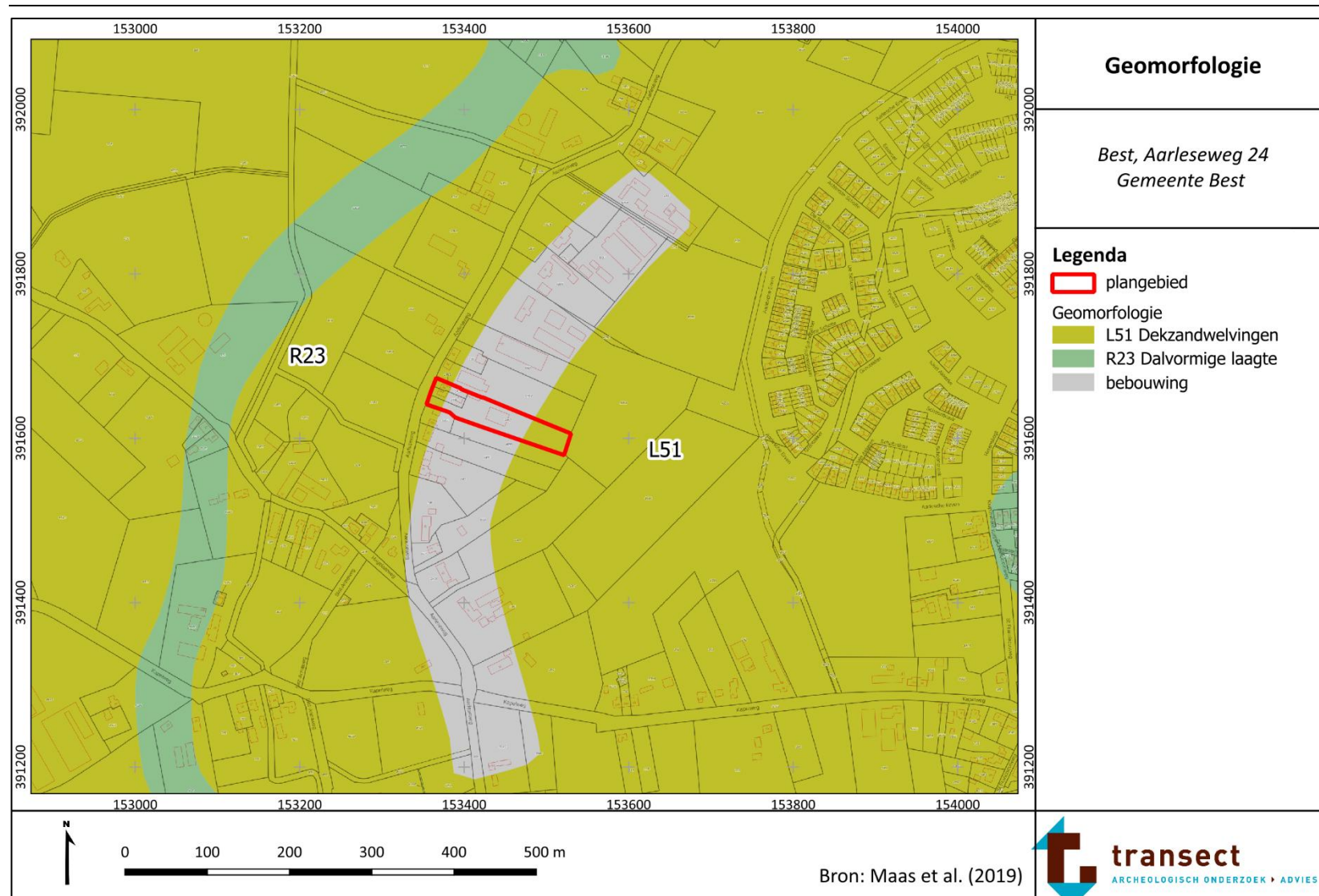

Bijlage 3: Archeologische beleidskaart van de gemeente Best

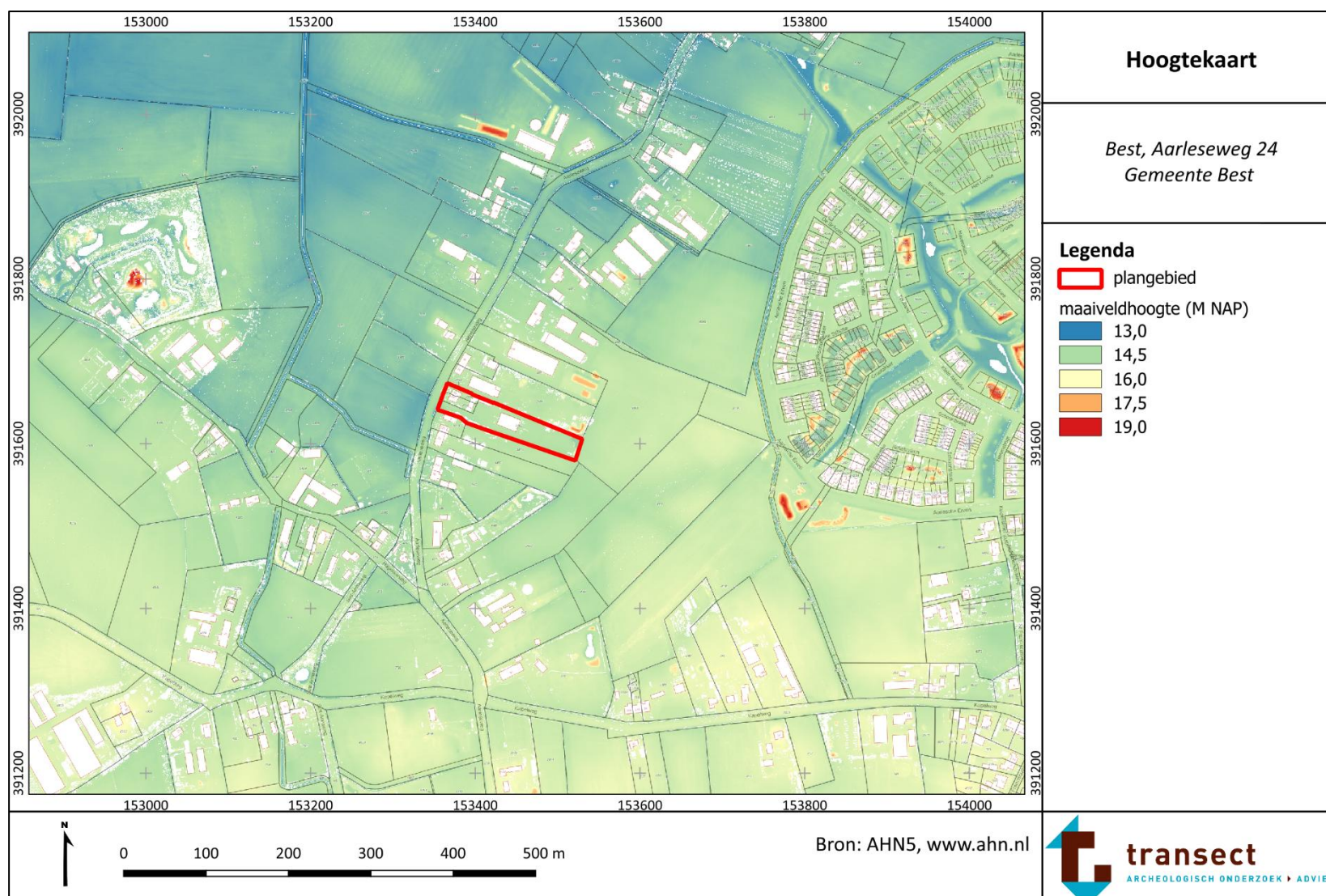

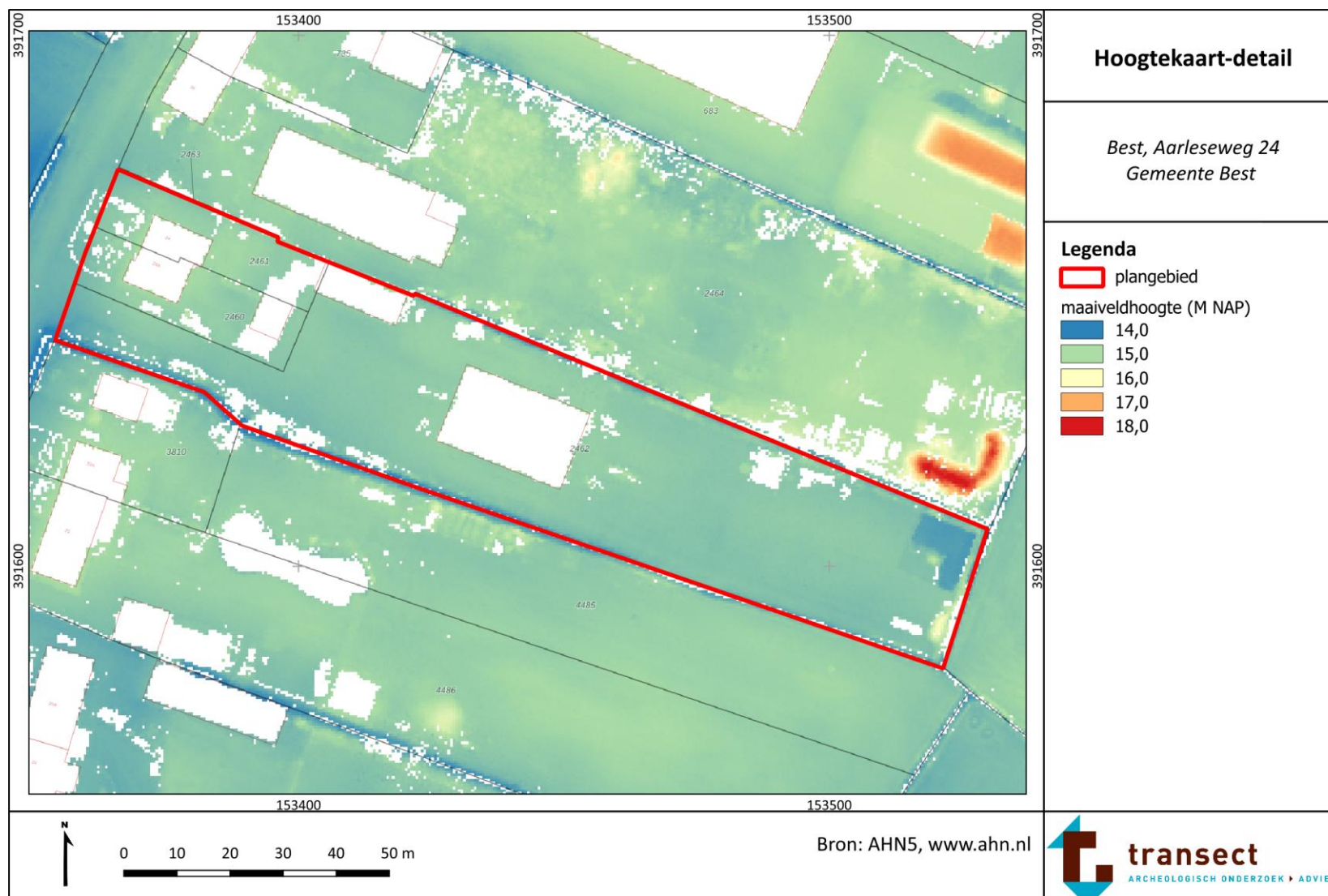
Legenda Mogelijk verstoorde ondergrond Categorie 1: Archeologisch monument Categorie 2: Gebied van archeologische waarde Topografie Esdekken en agrarisch bestemde gronden Categorie 3: Gebied met hoge verwachting (Historische linten) Categorie 4: Gebied met hoge verwachting Categorie 5: Gebied met middelhoge verwachting Categorie 6: Gebied met lage verwachting Categorie 7: Gebied zonder archeologische verwachting Water Gemeentegrens	Beleid
	<i>Best, Aarleseweg 24 Gemeente Best</i>
Bron: Gemeente Best (2017)	 transect ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Bijlage 4: Geomorfologie

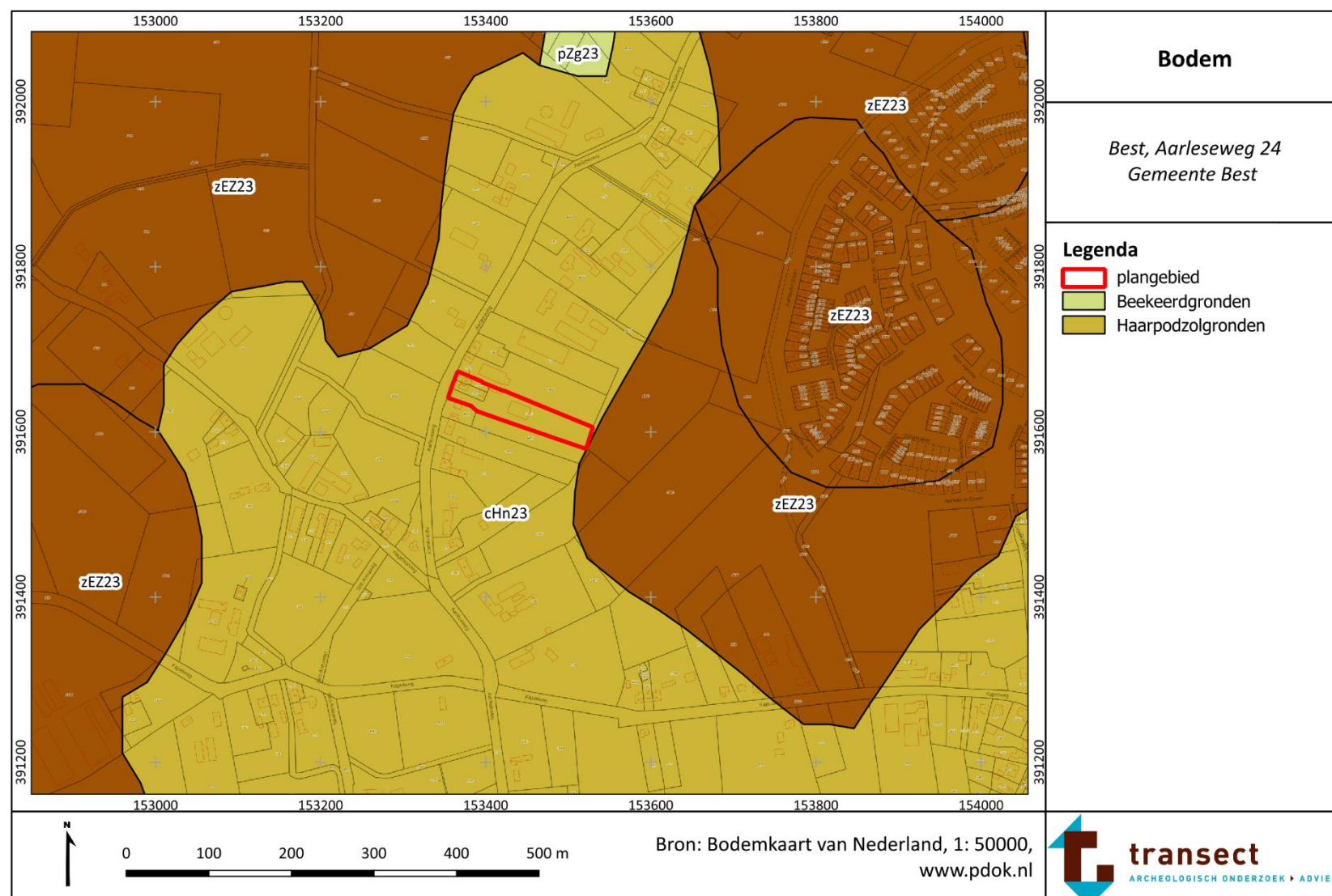

Bijlage 5: Hoogtekaart

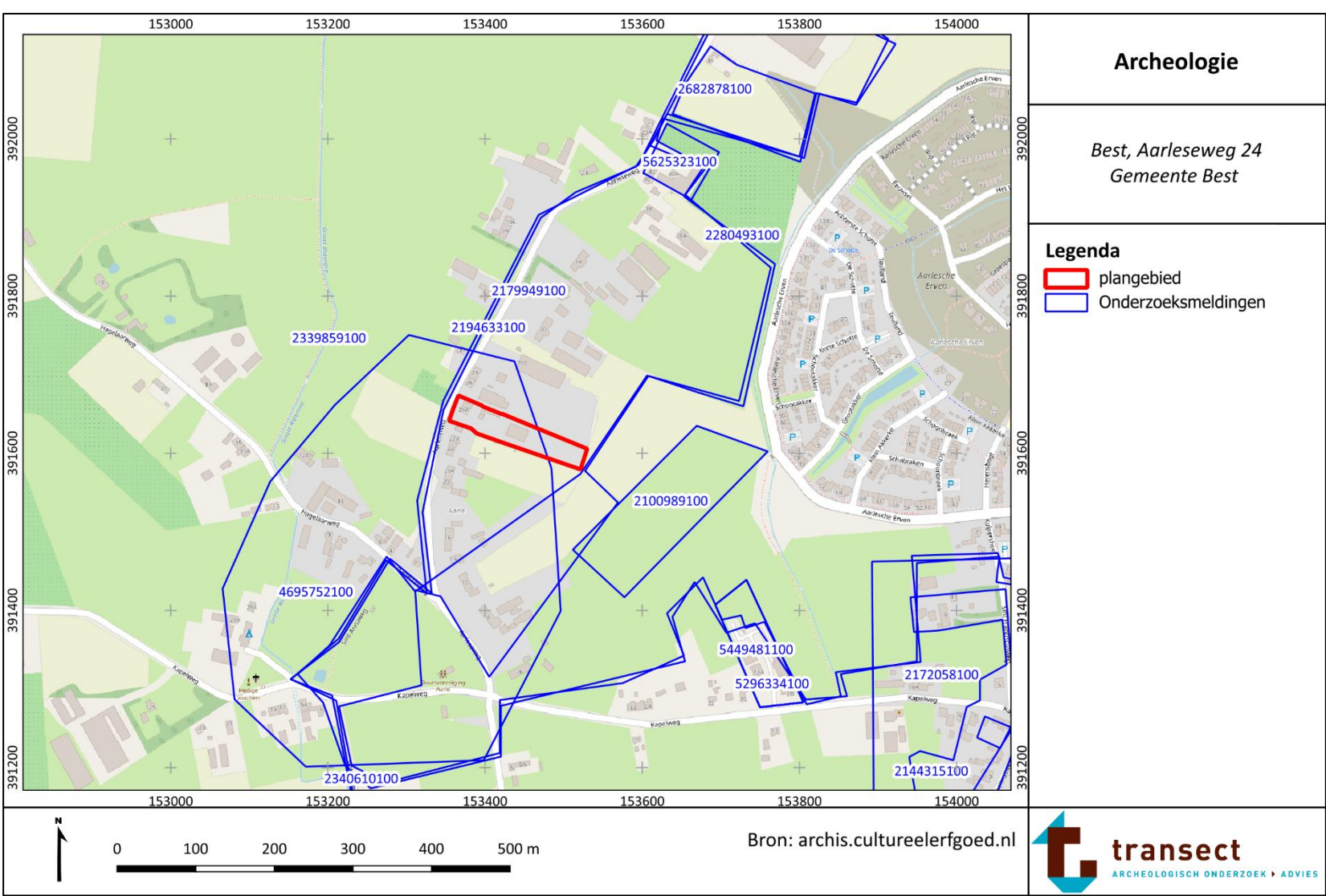

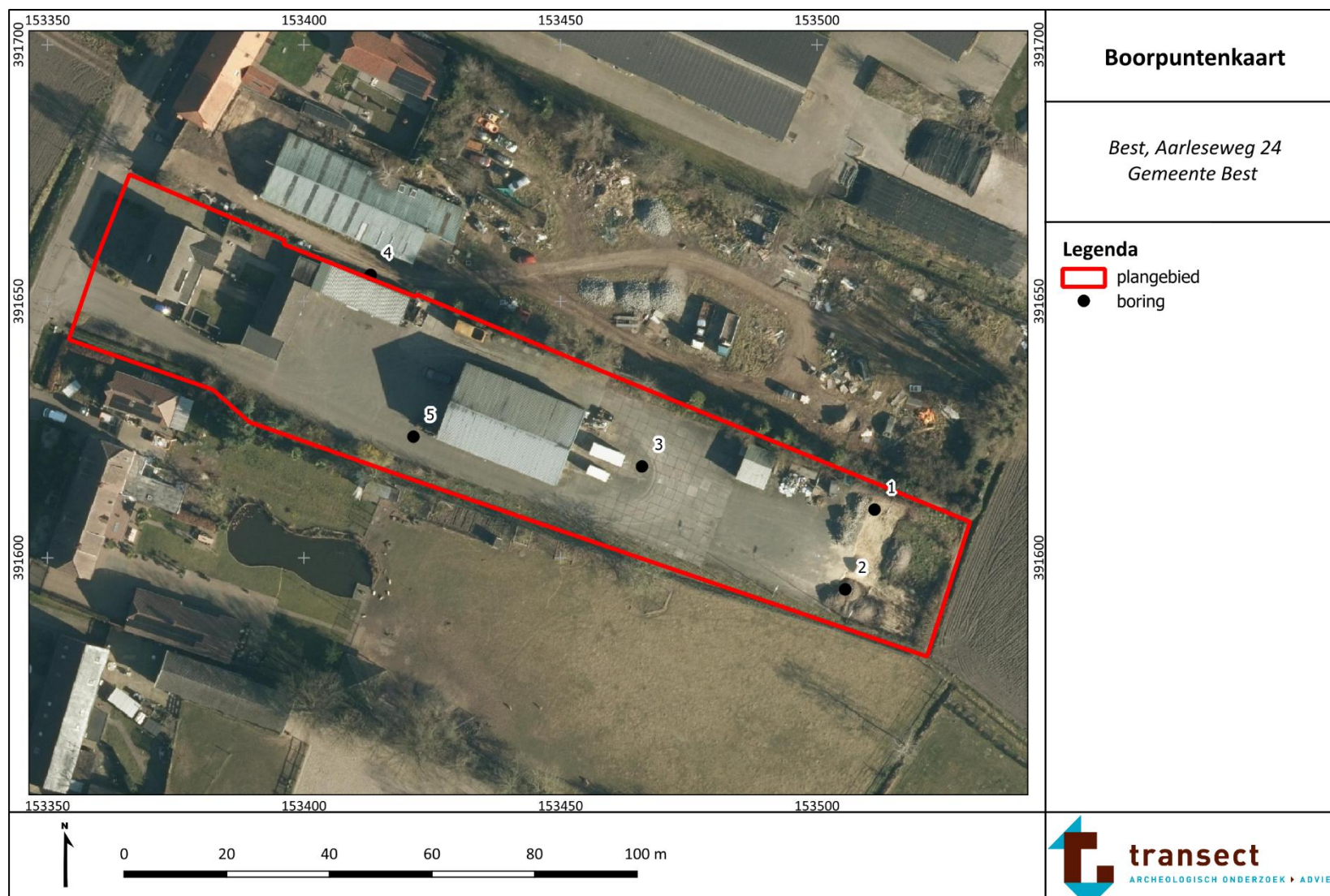
Bijlage 6: Bodemkaart

Bijlage 7: Archeologische informatie

Bijlage 8: Boorpuntenkaart

Bijlage 9: Foto's van boringen

Hieronder volgen enkele foto's van boring 1. De boorkernen op onderstaande foto's zijn van links naar rechts uitgelegd.

Legenda

Lithologische boorbeschrijvingen (kolommen)

- Zand
- Klei
- Veen
- Humeus (zwak, matig, sterk)
- Bijmenging klei (zwak, matig, sterk)
- Bijmenging zand (zwak, matig, sterk)
- Bijmenging silt (zwak, matig, sterk, uiterst)
- Bijmenging grind (zwak, matig, sterk)

Sterkte van de bijmenging wordt bepaald
door de breedte van de rechterrاند

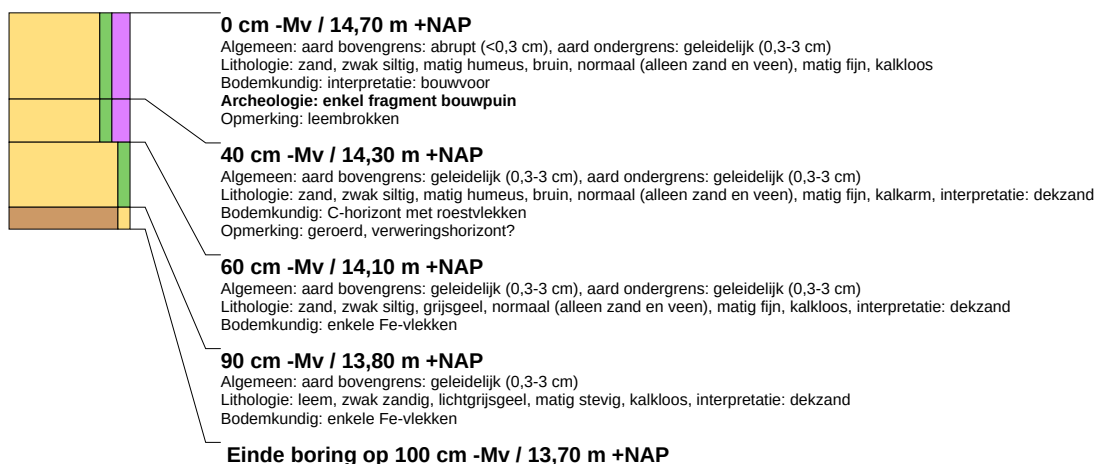
boring: 270081-1

beschrijver: DH, datum: 12-9-2025, X: 153.511, Y: 391.609, precisie locatie: 10 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Best, plaatsnaam: Best, opdrachtgever: Van Doormaal Advies, uitvoerder: Transect

boring: 270081-2

beschrijver: DH, datum: 12-9-2025, X: 153.505, Y: 391.594, precisie locatie: 10 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Best, plaatsnaam: Best, opdrachtgever: Van Doormaal Advies, uitvoerder: Transect

boring: 270081-3

beschrijver: DH, datum: 12-9-2025, X: 153.466, Y: 391.618, precisie locatie: 10 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Best, plaatsnaam: Best, opdrachtgever: Van Doormaal Advies, uitvoerder: Transect

boring: 270081-4

beschrijver: DH, datum: 12-9-2025, X: 153.413, Y: 391.655, precisie locatie: 10 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Best, plaatsnaam: Best, opdrachtgever: Van Doormaal Advies, uitvoerder: Transect, opmerking: Verharding

boring: 270081-5

beschrijver: DH, datum: 12-9-2025, X: 153.421, Y: 391.624, precisie locatie: 10 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, hoogte: 14,70, precisie hoogte: 1 dm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, provincie: Noord-Brabant, gemeente: Best, plaatsnaam: Best, opdrachtgever: Van Doormaal Advies, uitvoerder: Transect

